

מעדותה של מרים שטיינר על תחושת האובדן על בני המשפחה שלא שרדו את המלחמה

מרים שטיינר, ילידת 1929, הונגריה. גורשה למחנות אושוץ ורוזנסבריק. שוחררה בידי הצבא האדום במהלך צעדת המוות בגרמניה. עלתה ארצה ב-1946.

למעשה היינו צריכים להתחיל בנורמליזציה, עדיין לא פקד אותנו המשבר הגדול. זה התחיל כאשר כעבור כמה ימים הגיע הביתה בן-דוד שלי, ולמעשה לא הכרתי אותו, משום שהבחור, הזלוב הגדול הזה, היו לו שתי אוזניים גדולות, אף אחד גדול ושני חורים בתור עיניים. הוא התחיל להתאושש מהמוזלמניות שלו. בפעם הראשונה בכיתי, נפלתי על צווארו והתחלתי לבכות למראהו, כי הרי אז פתאום התעוררתי - הוא היה התחלת המשבר שלי, שלנו בכלל... הוא חיבק אותי ואמר דבר אחד: "שתדעי לך דבר אחד, שלא תחכו לאבא ולאחיך". על האימרה הזאת חזר הרבה פעמים... אמי ואני קיבלנו דירה קטנה, דירת חדר בבית של סבתא, ומבחינה נפשית המצב התחיל להיות יותר ויותר גרוע, משום שהתחילו לחזור אנשים ובפיהם כל מיני סיפורים, ואנחנו רק ידענו שאנחנו נשארו שתינו לבד. דבר שני, האפשרות למחיה, חוץ מן המרק והמזון והביגוד הדל שקיבלנו מן הג'וינט, הייתה מסחר בשוק השחור, למי שידע איך עושים זאת. אני ואמי לא ידענו לעשות דברים כאלה. ידענו בבירור שאת הזהב שהסתיר אבי בגן מצאו אחרים, ואפילו ידענו מי היו אלה, אבל בינתיים היה הכאב גדול כל-כך עד שהדבר לא נגע לנו, כי לא זה מה שהפסדנו.

אז התחלנו לקלוט את האובדן הגדול. התחלנו להבין שאמנם סבא וסבתא וכמעט אף אחד מן הקרובים לא חזר, רק בן-הדוד הזה, וגם אבא שלו חזר אחר-כך. אמרו שאנחנו לא יכולים לחכות להם, אבל למעשה האמת היא, שאנחנו חיכינו כל הזמן לאבא. ואני רוצה רק לספר, שלא פעם אני מסתכלת וכאילו מחפשת... לא את אבא - את אחי אני עד עכשיו כל הזמן מחפשת, ואני יודעת שזה לא ריאלי בכלל ואני לא בדיוק מחפשת, אני תרה בעיניים...

מקור: יהודית קליימן ונינה שפרינגר-אהרוני, **כאב השחרור, יד ושם, ירושלים תשנ"ה**, עמ' 38.